

ІНСТИТУТ ІСТОРІЇ УКРАЇНИ НАН УКРАЇНИ
ІНСТИТУТ УКРАЇНСЬКОЇ АРХЕОГРАФІЇ ТА ДЖЕРЕЛОЗНАВСТВА
ІМЕНІ М. С. ГРУШЕВСЬКОГО НАН УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЧЕРНІГІВСЬКИЙ КОЛЕГІУМ»
ІМЕНІ Т. Г. ШЕВЧЕНКА
НАЦІОНАЛЬНА СПІЛКА КРАСЗНАВЦІВ УКРАЇНИ

СІВЕРЯНСЬКИЙ ЛІТОПИС

НАУКОВИЙ ЖУРНАЛ

2023 № 5 (173)

Головний редактор

С. М. Шуміло

Шеф-редактор

С. О. Павленко

Заступники головного редактора

В. О. Дятлов,
О. Б. Коваленко

Відповідальний секретар, науковий редактор

В. В. Шуміло

Випускові редактори

К. Г. Борисенко,
С. Р. Молочко, С. А. Токарев

Редакційна рада

І. М. Аліференко, Г. В. Боряк, О. Я. Гаранін, І. Б. Гирич, С. Л. Лаєвський,
Р. В. Маньковська, Ю. А. Мицик, О. П. Моця, Г. В. Папакін, Н. Б. Реброва,
О. П. Рєснт, Т. Розен, О. Г. Самойленко, В. А. Смолій,
О. С. Шеремет, С. В. Шумило

Редакційна колегія

А. М. Боровик, С. Ф. Веремєєв, О. М. Веремейчик, Г. В. Вертієнко, О. І. Галенко,
В. О. Дятлов, Я. В. Капранов, О. Б. Коваленко, І. В. Кондратьєв, П. Кролл, Т. Льонгрен,
Є. М. Луняк, С. М. Ляшко, О. О. Маврін, Є. Остапчук, А. М. Острянок, В. М. Пекарчук,
С. М. Плохій, В. М. Половець, О. А. Прігарін, О. Я. Рахно, Г. Хаусман, В. Г. Ченцова,
О. Є. Черненко, Д. Чишмеджиєв, Н. В. Шліхта, К. М. Ячменіхін

З 02.07.2020 р. журнал включено до **категорії Б**

Переліку наукових фахових видань України,
публікації яких зараховуються до результатів дисертаційних робіт
зі спеціальностей **032 “Історія та археологія”** і **035 “Філологія”**

Статті журналу індексуються в **Google Scholar** та **OpenAIRE**

Журнал видається за фінансової підтримки з обласного бюджету Чернігівської області
в рамках обласної Програми підтримки розвитку інформаційної
та видавничої сфер Чернігівщини на 2023–2024 роки

Міністерство юстиції України. Свідоцтво про державну реєстрацію друкованого засобу
масової інформації Серія КВ № 23837–13677Р від 03.04.2019

ISSN-print: 2518-7422

ISSN-online: 2518-7430

Адреса редакції: проспект Миру, 13, кабінет 106, м. Чернігів, 14021, Україна

Телефони для довідок: +38-(050)-282-2075; +38-(63)-255-8821

E-mail: siverian.chronicle@gmail.com

Старий сайт журналу: siver-litopis.cn.ua

Новий сайт журналу: sl-journal.com.ua

© Редакція «Сіверянського літопису», 2023

INSTITUTE OF HISTORY OF UKRAINE OF THE NAS OF UKRAINE
M. S. HRUSHEVSKYI INSTITUTE OF UKRAINIAN ARCHEOGRAPHY AND
SOURCE STUDIES OF THE NAS OF UKRAINE
T. H. SHEVCHENKO NATIONAL UNIVERSITY «CHERNIHIV COLEHIUM»
NATIONAL ASSOCIATION OF LOCAL RESEARCHERS OF UKRAINE

SIVERIAN CHRONICLE

SCIENTIFIC JOURNAL

2023 № 5 (173)

Editor-in-Chief

S. Shumilo

Managing Editor

S. Pavlenko

Deputies of the Editor-in-Chief

V. Diatlov,
O. Kovalenko

Executive Secretary, Scientific Editor

V. Shumilo

Technical Editors

K. Borysenko,
S. Molochko, S. Tokariev

Editorial Council

I. Aliferenko, H. Boriak, O. Haranin, I. Hyrych, S. Laievskyyi, R. Mankovska, O. Motsia,
Yu. Mytsyk, H. Papakin, N. Rebrova, O. Reient, T. Rosén, O. Samoilenko, V. Smolii,
O. Sheremet, S. Shumylo

Editorial Board

A. Borovyk, S. Veremeev, O. Veremeichyk, H. Vertiienko, O. Halenko, V. Diatlov,
Ya. Kapranov, O. Kovalenko, I. Kondratiiev, P. Kroll, T. Lönngrén, E. Lunyak, S. Liashko,
O. Mavrin, J. Ostapczuk, A. Ostriancko, V. Pekarchuk, S. Plokyh, V. Polovets, O. Prigarin,
O. Rakhno, G. Hausmann, V. Chentsova, O. Chernenko, D. Cheshmedzhiev, N. Shlikhta,
K. Yachmenikhin

Since 02.07.2020 this Journal is included in the **category B**
of the List of scientific professional publications of Ukraine,
whose publications are included in the results of dissertations
in specialties **032 “History and Archaeology”** and **035 “Philology”**

Journal articles are indexed in **Google Scholar** and **OpenAIRE**

The journal is published with the regional budget support of Chernihiv region
within the Program
of information and publishing industry development in Chernihiv region for 2023–2024

Ministry of Justice of Ukraine. Certificate of State Registration of the Print Media
Series KV № 23837–13677R from 03.04.2019
ISSN-print: 2518-7422
ISSN-online: 2518-7430

Address of the Editorship: 13/106 Peace Avenue, Chenihiv, 14021, Ukraine
Phone for reference: +38-(050)-282-2075; +38-(063)-255-8821
E-mail: siverian.chronicle@gmail.com
Old journal site: siver-litopis.cn.ua
New journal site: sl-journal.com.ua

© Editorship of the «Siverian chronicle», 2023

ЗМІСТ

У глиб віків

<i>Троцька В.</i> Глиняні вироби в поховальних пам'ятках давньоруського часу (за матеріалами археологічних досліджень кінця XIX – другої половини XX ст.)	5
---	---

Історія міст і сіл

<i>Мінченко М.</i> Забезпечення окружних судів Чернігівської губернії особами прокурорського нагляду 1885–1916 рр.	11
<i>Пластун О.</i> Крелевецький повіт як осередок збройних сил Української Держави Павла Скоропадського	18
<i>Еткіна І.</i> Політвідділи МТС – кремлівська окупаційна адміністрація 1933–1934 рр. на півдні Чернігівщини	25

Церковна старовина

<i>Шумило С.</i> Роль православного духовенства та віруючих у рятуванні єврейського населення від Голокосту під час Другої світової війни	34
<i>Андреев Т.</i> Політичні дискусії епохи «холодної війни» на V Асамблеї Всесвітньої ради церков у Найробі (1975)	41

Мовою документів

<i>Мицик Ю., Тарасенко І.</i> Сіверщина часів Національно-визвольної війни українського народу 1648–1658 рр. у світлі кореспонденції князя Януша Радзівілла (частина 2) ..	52
<i>Алмазов О., Павленко С.</i> Дві спроби Батурина в 1692–1693 рр. відійти від Москви	66
<i>Траттнер М., Мушар Ф.</i> Мемуар Григорія Орлика 1743 року	89

Розвідки

<i>Демченко Т., Іваницька С.</i> Михайло Могилянський крізь призму щоденника, мемуарів, епістолярію: історико-психологічний нарис	99
<i>Дорохіна, Т., Кахерський Ю.</i> З історії життєвого шляху Юрія Анатолійовича Пінчука (до 85-річчя від дня народження)	110

Літературознавчі студії

<i>Шумило С.</i> Богослужбові запозичення у творчості Кирила Туровського	116
<i>Максимчук О.</i> Інтертекстуальні кореляції у творчості Йоанікія Галятовського: самоповтори у «Месії правдивому» 1669 р.	126
<i>Сироїд О.</i> Українська духовна пісня усної традиції: стан і перспективи дослідження ..	139
<i>Довгань Є.</i> Народне шанування святого Іоанна Нового та його суспільне значення	149

Рецензії. Огляди. Анотації

<i>Травкіна О.</i> Рецензія : Мазепина Атлантида. Творча спадщина доби 1687–1709 рр. / Упорядник Сергій Павленко. Київ: Мистецтво, 2021. 503 с.: іл.	158
<i>Каранда М.</i> Рецензія : Ненаукові хроніки війни: жіночий естезис // 77 днів лютого. Україна між двома символічними датами російської ідеології війни / Упоряд. М. Пап-лаускайте. Київ: Лабораторія, 2022. 224 с.	161

Листи до редакції

<i>Траттнер М.</i> Новина про смерть Григорія Орлика в Парижі	164
---	-----

CONTENT

Into the depths of centuries

- Trotska, V.** Clay products in burial monuments of the ancient Rus times (based on materials of archaeological researches of the end of the 19th – the second half of the 20th c.) 5

The history of cities and villages

- Minchenko M.** Providing district courts of Chernihiv province with persons of the prosecutorial supervision in 1885–1916 11
- Plastun O.** Kroleves district as a center of armed forces of the Ukrainian State of Pavlo Skoropadsky 18
- Etkina I.** Political departments of MTS – Kremlin occupation administration of 1933–1934 in the south of Chernihiv region 25

Church antiquities

- Shumylo S.** The role of Orthodox clergy and believers in saving Jewish population from the Holocaust during the Second World War 34
- Andreiev T.** Political discussions of the «Cold War» era at the V Assembly of the World Council of Churches in Nairobi (1975) 41

The language of documents

- Mytsyk Yu., Tarasenko I.** Sivershchyna during the National Liberation War of the Ukrainian people in 1648–1658 in the light of prince Janusz Radziwill's correspondence (part 2) ... 52
- Almazov O. Pavlenko S.** Two attempts by Baturyn in 1692–1693 to break away from Moscow 66
- Trattner M., Mouchard F.** Memoir of Hryhoriy Orlyk by 1743 89

Explorations

- Demchenko T., Ivanytska S.** Mykhailo Mohyliansky through the prism of his diary, memoirs, and epistolary: a historical and psychological essay 99
- Dorokhina T., Kakherskyi Yu.** From the history of the life path of Yurii Anatoliyovych Pinchuk (on his 80th birthday) 110

Literary studies

- Shumilo S.** Liturgical borrowings in the work of Kyril Turovsky 116
- Maksymchuk O.** Intertextual correlations in Yoanykii Galiatovskiy's work: self-repetition in «Mesiiia Pravdyvyi» (1669) 126
- Syroid O.** Ukrainian spiritual song of oral tradition: research state and perspectives 139
- Dovgan E.** Popular veneration of St. John the New and its public significance 149

Reviews. Overview. Annotations

- Travkina O.** Review Mazepa's Atlantis. The cultural heritage of 1687–1709 period / Compiled by Serhiy Pavlenko. Kyiv: Mystetstvo, 2021. 503 p.: ill. 158
- Karanda M.** Review: Non-scientific chronicles of war: women's aesthesis // 77 days of February. Ukraine between two symbolic dates of the Russian war ideology / Edited by M. Paplauskaitė. Kyiv: Laboratory, 2022. 224 p. 161

Letters to redaction

- Trattner M.** News about the death of Hryhoriy Orlyk in Paris 164

